

ООН про права дитини, Декларація прав дитини, Всесвітня декларація про забезпечення виживання захисту і розвитку дітей тощо).

Не діти винні в тому, що осиротіли. Кожна дитина без батьків - це провина дорослих, тому і допомоги діти чекають саме від нас. І єдине, що дійсно може врятувати дитину від життєвих труднощів, - це сім'я.

Створивши прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, - Ви стаєте не просто прийомними батьками та вихователями а тими, хто стоїть у джерелах відродження духовності, людьми, яким не байдужа доля маленької Людини та Майбутнього всієї країни!

Література:

1. Конституція України.
2. Сімейний кодекс України. – Х.: «Одіссей», 2015р.
3. Сімейне право України: Підручник/Л. М. Баранова, С37 В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – К.: Юрінком Інтер, 2014. — 216 с.
4. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. — Х: «Одіссей», 2014.— 384 с.
5. В статті використані дані з джерел:
  - Міжнародний правозахисний дитячий центр «Майбутнє України».
  - Обласна інформаційна служба з актуальних питань сирітства в Україні.

***КОШОВА Надія Миколаївна**
старший викладач кафедри цивільного та господарського права
ДВНЗ «Національний гірничий університет», адвокат*

ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: ПОРЯДОК, СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

На превеликий жаль рабство, а його різновидом є торгівля людьми, існує в світі і в XXI столітті. Міжнародна спільнота в цілому та Україна, зокрема, приділяють велику увагу і докладають чимало зусиль, щоб протидіяти цьому жахливому явищу. Але незважаючи на всі заходи, даний «бізнес» є одним із найприбутковіших на рівні з торгівлею зброєю та наркотиками. Пояснюється це відносною легкістю отримання наживи та складністю процесу доказування вини злочинців та притягнення їх до відповідальності. Цей злочин має латентний характер, зовсім небагато людей, які стали жертвами торгівлі

людьми і яким вдалося вирватися з цієї прірви, мають бажання звертатися за допомогою. Багато з них взагалі не ідентифікують себе з жертвами торгівлі людьми і не знають куди саме вони можуть звернутися, щоб отримати допомогу та притягнути злочинців до відповідальності.

З кінця XIX століття в світі приймаються нормативно-правові акти, які направлені на попередження, запобігання та протидію торгівлі людьми. З часом, стає зрозумілим, що боротися з цим ганебним явищем можливо тільки шляхом об'єднання спільних зусиль всієї міжнародної спільноти.

2 грудня кожного року відзначають Міжнародний день боротьби за скасування рабства, а 18 жовтня – Європейський день боротьби з торгівлею людьми.

Основні нормативні документи, які регламентують питання протидії торгівлі людьми в Україні:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (ст. 52.)
2. Кримінальний Кодекс України від 5.04. 2001 р. (ст. 149).
3. Концепція Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року. Схвалена розпорядженням КМУ від 15 лютого 2012 р. № 90-р.
4. Державна цільова соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2015 року. Затверджена Постановою КМУ від 21.03.2012 р. № 350.
5. Порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми. Затверджений Постановою КМУ від 23.05.2012 р. № 417.
6. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р. (ПТЛ – люди, які знаходяться в складних життєвих обставинах).
7. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 року.
8. Постанова КМУ «Про консультативно-дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми» від 05.09.2007р. № 1087 (із змінами Постановою КМУ від 03.05.2012 № 354)
9. Постанова КМУ «Про порядок виплати одноразової матеріальної

допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми» 25.07.2012 р.

За останній час Україна перетворилася з країни постачальника «живого товару», ще і в країну транзиту (через неї перевозять людей в інші країни) та країну призначення (до нас людей привозять з метою експлуатації). Зростає також проблема міжнаціональної (транскордонної) та внутрішньої торгівлі людьми. Жертвами торгівлі людьми стають не тільки жінки та чоловіки, але і діти.

В Києві діє Міжнародна організації з міграції (МОМ), яка надає реінтеграційну допомогу постраждалим від торгівлі людьми починаючи з 2000 року. За даними МОМ з 1991 року 120 000 українців (чоловіків, жінок, дітей) постраждали від торгівлі людьми. *. Більшість постраждалих осіб, які звернулися по допомогу МОМ, зазнали трудової експлуатації (88,5%). Серед виявлених постраждалих переважають чоловіки, що також є стабільною тенденцією (56% у 2014 р., 52% у 2013 р. та 56% у 2012 р.). Більшість постраждалих осіб поточного року – молоді люди віком до 35-ти.*

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» торгівля людьми - здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином;

особа, яка постраждала від торгівлі людьми, - будь-яка фізична особа, яка стала об'єктом торгівлі людьми і визнана такою відповідно до положень цього Закону;

процедура встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, - комплекс заходів, під час яких уповноважена особа на підставі отриманої інформації та її аналізу порівнює елементи вчиненого щодо особи діяння з визначенням торгівлі людьми, оцінює ймовірність вчинення щодо

особи такого діяння та робить висновок, що така особа є особою, яка постраждала від торгівлі людьми.

Процедура встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми являється досить новою та актуальною в нашому правовому полі. Вона передбачена Порядком встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, який затверджений Постановою КМУ від 23.05.2012 р. № 417.

Орган до якого безпосередньо необхідно звернутися із заявою – це місцеві державні адміністрації (МДА), координуючий орган, а також орган, який остаточно приймає рішення щодо надання (відмови в наданні) статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми – це Міністерство соціальної політики України. Кількість осіб, яким Мінсоцполітики встановило статус з другої половини 2012 р. – 94 особи (88 громадян України і 6 іноземців).

Вся процедура з моменту звернення з заявою до МДА та проведення співбесіди і отриманням статусу не повинна займати більше місяця. Посадова особа, яка проводить співбесіду, оформлює розписку про нерозголошення відомостей. Після проведення співбесіди особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, ознайомлюється з опитувальним листом та підписує його.

Структурний підрозділ залучає суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, до проведення у семиденний строк перевірки інформації, зазначеної в опитувальному листі.

Після завершення перевірки, протягом 2 днів, МДА передають документи до Мінсоцполітики. Вони розглядаються міністерством протягом п'яти робочих днів від дати їх реєстрації. За результатами розгляду Мінсоцполітики надсилає місцевій держадміністрації листа про встановлення статусу або відмову у його встановленні з обґрунтуванням причин такої відмови.

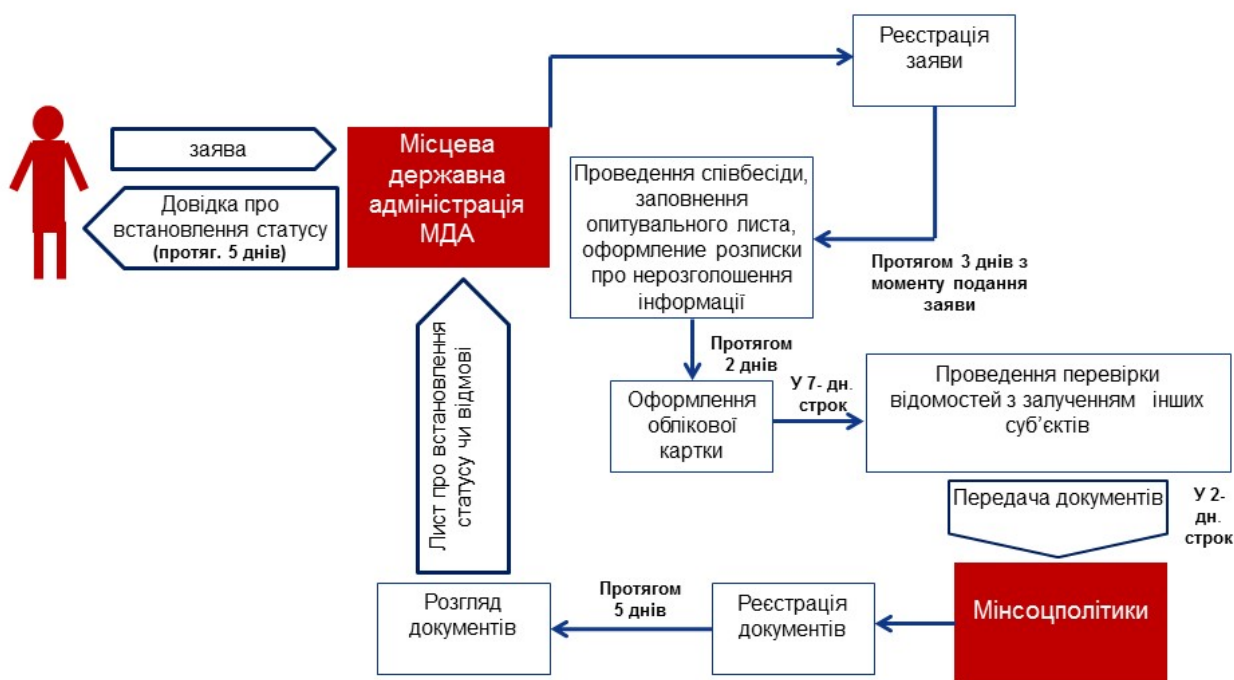
У разі встановлення статусу особі, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, посадова особа протягом п'яти робочих днів з дня надходження листа Мінсоцполітики видає такій особі довідку про встановлення статусу. Особа, якій встановлено статус та яка отримала відповідну довідку,

має право на одержання одноразової матеріальної допомоги у встановленому законодавством порядку.

Статус надається строком до двох років та може бути продовжений за рішенням Мінсоцполітики не більш як на один рік.

У разі прийняття рішення про відмову у встановленні статусу місцева держадміністрація протягом п'яти робочих днів повідомляє особу, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, про його прийняття. Таке рішення може бути оскаржене у судовому порядку.

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ (у відповідності з Постановою КМУ № 417 от 23.05.2012)

Загальний строк проведення процедури встановлення статусу не може перебільшувати місячний строк з дня проведення співбесіди (ст. 15 ЗУ «Про протидію торгівлі людьми»)

Сама процедура встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми є нескладною, прозорою, займає проміжок часу в один місяць і рішення Мінсоцполітики про відмову в наданні такого статусу може бути оскаржене в судовому порядку.

Проблеми полягають в наступному: згідно з адміністративно-територіальним розподілом, МДА в Україні існують тільки областях та районах. Люди, які проживають в деяких містах, селах, селищах не мають

безпосередньої можливості звернутися до МДА. На таке звернення необхідний час та кошти. До того ж, при вирішенні питання про надання статусу особі з такої місцевості дуже важко дотриматись збереження принципу конфіденційності. Люди це розуміють і інколи тільки на цій підставі відмовляються від процедури отримання статусу. Тому і такі цифри – в Дніпропетровській області за 3,5 роки Мінсоцполітики надало статус лише 3-м особам. Я, як адвокат, знаю що таких людей за даний період було набагато більше, але бажання звертатися за отриманням статусу виявили тільки декілька осіб.

І ще одна проблема, особи, які отримали статус постраждалих від торгівлі людьми, можуть отримати згідно з «Порядком виплати одноразової допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми», затв. Постановою КМУ від 25.07.2012 р. № 660 одноразово допомогу у розмірі прожиткового мінімуму для відповідної категорії осіб (діти віком до шести років, діти віком від шести до 18 років, працездатні особи, особи, які втратили працездатність), установленого на момент звернення особи за матеріальною допомогою. В 2015 р. загальний показник складає – 1176.00 грн. Розмір даної допомоги також не є стимулом для звернення постраждалих від торгівлі людьми до відповідних органів.

Позитивним моментом є те, що механізм розроблений і він працює, є вже люди, які отримали реальну допомогу. Оскільки в Україні триває процес реформування, в тому числі і адміністративно-територіального устрою, є сподівання, що з часом ті проблеми, про які я написала будуть вирішені.

Список літератури:

- a. Конституція України від 28.06.1996 р.
- b. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20.09.2011 р.
2. Порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми. Затверджений Постановою КМУ від 23.05.2012 р. № 417.
  - a.
  3. Постанова КМУ «Про порядок виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми» 25.07.2012 р. № 660
  4. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції
  5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України